Проект

ЗАКОН УКРАЇНИ
«Про освіту»

Освіта – основа інтелектуального, духовного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорука розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою. **Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої суспільної цінності, розвиток її розумових і творчих здібностей, професійних знань і компетентностей, забезпечення її успішної соціалізації у мінливих соціальних умовах, сприяння розвитку особистостей, готових до свідомого суспільного вибору, діяльності в умовах громадянського суспільства заради примноження інтелектуального і культурного потенціалу Українського народу і забезпечення сталого людського розвитку в Україні.**

Цей Закон регулює суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації конституційного права людини на освіту, прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у реалізації цього права, а також повноваження органів влади у сфері освіти і науки.

РОЗДІЛ І
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) **автономія закладу освіти** – право такого закладу на самоврядування, яке полягає в його самостійності, незалежності і відповідальності в прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, що здійснюється в порядку та межах визначених законами України;

2) **академічна свобода** – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів, та реалізується з урахуванням обмежень, установлених законами України;

3) **безоплатна освіта** – освіта, яка здобувається за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів згідно з законодавством;

4) **дуальна форма освіти** – форма здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, установах та організаціях для набуття професійної кваліфікації на основі відповідних договорів;

5) **заклад освіти (навчальний заклад)** – юридична особа публічного або приватного права, що здійснює освітню діяльність відповідно до своїх установчих документів та відповідної ліцензії;

6) здобувачі освіти – вихованці, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти, клінічні ординатори, аспіранти (ад'юнкти), докторанти, які здобувають освіту у закладах освіти за будь-якими видом та формою здобуття освіти;

7) **кваліфікація (освітня, професійна)** – офіційний результат оцінювання, визнаний уповноваженою установою (органом), що підтверджує здобуття особою компетентностей (результатів навчання), і у встановлених законом випадках засвідчується відповідним документом;

8) **компетентність** – динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та/або подальшу навчальну діяльність;

9) **навчання впродовж життя** – будь-яке навчання, що здійснюється з метою удосконалення та здобуття нових компетентностей, необхідних для розвитку особистості, її продуктивної зайнятості;

10) **освітня діяльність** – діяльність юридичної або фізичної особи, метою якої є розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських і професійних компетентностей;

11) **освітня програма** – єдиний комплекс або послідовність освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення заздалегідь визначених результатів навчання протягом певного періоду часу;

12) **особа з особливими освітніми потребами** – це особа, яка має порушення фізичного чи психічного розвитку, у тому числі особа з інвалідністю або інша особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою розвитку, навчання, поліпшення стану здоров'я та якості життя, підвищення рівня участі у житті суспільства;

13) **результат навчання** – знання, способи мислення, погляди, цінності, навички, уміння, інші особисті якості, які здатна продемонструвати особа після успішного завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів;

14) **система освіти** – сукупність суб'єктів освітньої діяльності (закладів освіти, підприємств, установ, організацій, фізичних осіб – підприємців, основним завданням яких є забезпечення реалізації права людини на освіту в процесі здійснення освітньої діяльності) та органів управління освітою.

Стаття 2. Законодавство України про освіту

1. Законодавство України про освіту базується на Конституції України та складається з цього Закону, спеціальних законів у сфері освіти і науки, інших актів законодавства України та міжнародних договорів України.

2. Заклад освіти має право самостійно приймати рішення з питань в межах своєї автономії, визначеної цим Законом, спеціальними законами та установчими документами закладу освіти.

3. Підзаконні нормативно-правові акти не можуть звужувати зміст і обсяг конституційного права людини на освіту, а також визначених законами автономії закладів освіти та академічних свобод учасників освітнього процесу.

Стаття 3. Право на освіту

1. **Кожен має право на освіту**. Право на освіту включає право здобувати освіту впродовж усього життя, **право на рівність умов доступу до освіти** та знань, **право на безоплатну освіту** у випадках, визначених Конституцією та законами України.

2. В Україні створюються рівні умови доступу до освіти. Ніхто не може бути обмежений у праві на здобуття освіти. Право на освіту гарантується незалежно від віку, статі, стану здоров'я, громадянства, національності, ставлення до релігії, кольору шкіри, місця проживання, мови спілкування, походження, соціального і майнового стану, наявності судимості, а також інших обставин та ознак.

3. Реалізація права на освіту здійснюється через суб'єкти освітньої діяльності, а також шляхом здобуття **інформальної** та **неформальної освіти.**

4. Держава здійснює соціальний захист здобувачів освіти у випадках, визначених законодавством, а також сприяє забезпеченню рівного доступу до освіти осіб із соціально вразливих верств населення.

5**. Держава створює умови для здобуття освіти особами з особливими освітніми потребами з урахуванням індивідуальних можливостей**, здібностей та інтересів, а також забезпечує виявлення та усунення факторів, що перешкоджають реалізації прав і задоволенню їхніх потреб у сфері освіти.

6. **Особа має право безоплатно здобути освіту на кожному рівні освіти один раз**, крім випадків, визначених законами України. Особа, яка не завершила навчання за кошти державного або місцевого бюджету за певним рівнем професійної або вищої освіти, має право повторно здобувати освіту відповідного рівня за умови відшкодування до державного або місцевого бюджету коштів, витрачених на оплату послуг з підготовку фахівців у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

7. Іноземці та особи без громадянства здобувають освіту в Україні відповідно до законодавства та міжнародних договорів України.

8. Особа, яку визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту згідно із Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», має рівне з громадянами України право на освіту.

9. Будь-які обмеження права на освіту можуть бути визначені виключно законами України. Не вважається обмеженням права на освіту встановлення

законом особливих критеріїв доступу до освіти, зумовлених специфікою освітніх програм.

Стаття 4. Забезпечення права на безоплатну освіту

1. **Право на безоплатну освіту забезпечується**:

для дошкільної та повної загальної середньої освіти – за рахунок формування та фінансового забезпечення мережі державних та комунальних закладів в обсязі, достатньому для забезпечення потреб в освіті усіх громадян України, іноземних громадяни та осіб без громадянства, які мешкають на території України;

для позашкільної, професійної та вищої освіти – за рахунок фінансування з державного та/або місцевих бюджетів закладів освіти в порядку, встановленому законодавством.

Стаття 5. Державна політика у сфері освіти

1. Освіта є головним державним пріоритетом, що забезпечує інноваційний, соціально-економічний і національно-культурний розвиток суспільства. Фінансування освіти є інвестицією в сталий розвиток суспільства.

2. **Засади державної політики у сфері освіти визначаються Верховною Радою України.**

3. Державна політика у сфері освіти формується і реалізується на основі наукових досліджень та порівнянь з урахуванням прогнозів, статистичних даних та індикаторів розвитку з метою забезпечення потреб людини, економіки та суспільства.

Стаття 6. Принципи та засади освітньої діяльності

Принципами та засадами освітньої діяльності є:

забезпечення якості освіти;

забезпечення рівного доступу до освіти;

реалізація права на освіту без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності;

науковий характер освіти;

єдність і наступність системи освіти;

прозорість і публічність прийняття та реалізації управлінських рішень;

відповідальність органів управління освітою та закладів освіти перед суспільством;

інституційне відокремлення здійснення функцій контролю (нагляду) та функцій забезпечення діяльності закладів освіти;

інтеграція з ринком праці;

інтеграція з культурним розвитком;

свобода у виборі форм здобуття і видів освіти;

академічна доброчесність;

академічна свобода;

фінансова, академічна та адміністративна автономія закладів освіти у межах, визначених законами України;

гуманізм;

єдність навчання, виховання та розвитку;

невтручання політичних партій та релігійних організацій в освітній процес;

громадсько-державне управління;

державно-приватне партнерство;

сприяння навчанню впродовж життя;

інтеграція у міжнародний освітній та науковий простір.

Стаття 7. Мова освіти

1. **Мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова.**

2. Особам, які належать до національних меншин, гарантується право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних закладах освіти. Це право реалізується через мережу закладів освіти, класів (груп), що створюються відповідно до законодавства.

3. **Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування, у першу чергу - англійської мови**, у державних і комунальних закладах освіти шляхом:

визначення у стандартах освіти обсягу та вимог до рівня володіння мовою міжнародного спілкування як складової переліку нормативних компетентностей на кожному рівні освіти;

забезпечення за кошти державного і місцевих бюджетів оволодіння та підвищення рівня володіння мовою міжнародного спілкування для педагогічних і науково-педагогічних працівників;

використання мови міжнародного спілкування в освітньому процесі.

4**. Заклади освіти відповідно до освітньої програми можуть здійснювати освітній процес кількома мовами** (державною мовою, мовами національних меншин, іншими мовами), викладати одну чи кілька дисциплін англійською та/або іншими мовами.

5. Особливості застосування мов навчання на кожному рівні освіти визначаються спеціальними законами.

РОЗДІЛ ІІ
СТРУКТУРА ОСВІТИ

Стаття 8. Структура та рівні освіти

1. Складовими структури освіти є:

дошкільна освіта;

повна загальна середня освіта;

позашкільна освіта;

професійна (професійно-технічна) освіта;

вища освіта;

післядипломна освіта;

самоосвіта;
освіта дорослих.
2. У системі формальної освіти існують такі рівні освіти:
дошкільна освіта;
повна загальна середня освіта;
професійна (професійно-технічна) освіта;
вища освіта.

Стаття 9. Види та форми здобуття освіти

1. Особа реалізує своє право на освіту впродовж життя шляхом **формальної, неформальної** та **інформальної освіти**. Держава підтримує, визнає та заохочує всі ці види освіти. Заклади освіти можуть пропонувати різні форми здобуття освіти: **очну, заочну, змішану, вечірню, дуальну, дистанційну, мережеву, індивідуальну, екстернатну, педагогічний патронат відповідно до їхніх організаційних можливостей та побажань здобувачів освіти.** Якщо здобувачі освіти є неповнолітніми, вибір форми здобуття освіти здійснюється їхніми батьками, законними представниками. Положення про форми здобуття освіти затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

2. **Формальна освіта** здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей і професій. **Формальна освіта здобувається в закладах освіти, що мають ліцензію на здійснення освітньої діяльності.**

Формальна освіта передбачає досягнення визначених стандартами освіти результатів навчання певного рівня освіти та здобуття за освітніми програмами визнаних державою кваліфікацій, що дають право доступу до наступного рівня освіти. Здобуті результати навчання та кваліфікації підтверджуються відповідним документом про освіту.

3. **Неформальна освіта** – організована освіта з метою здобуття нових знань, умінь та інших компетентностей, **що не передбачає здобуття визнаних державою кваліфікацій за рівнями освіти** та отримання документа про освіту, встановленого законодавством.

4. **Інформальна освіта** (самоосвіта) – це **самоорганізована освіта**, що відбувається під час позанавчальної щоденної діяльності, пов'язаної з роботою, родиною тощо та не передбачає інституціоналізованих форм.

5. Кваліфікації, здобуті шляхом неформальної та інформальної освіти, можуть бути підтверджені та визнані у системі формальної освіти у випадках і порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Стаття 10. Дошкільна освіта

1. Метою дошкільної освіти є забезпечення цілісного розвитку дитини шляхом її виховання, навчання, розвитку її розумових і творчих здібностей, сприяння гармонійній соціалізації та піклування про її здоров'я і безпеку. Дошкільна освіта здобувається у закладі освіти, в сім'ї або за участю

педагогічних працівників чи фізичних осіб, які здійснюють освітню діяльність, та в інший спосіб.

2. Провідна роль у дошкільній освіті належить батькам, законним представникам, або іншим особам, які забезпечують догляд, розвиток, виховання і навчання дитини.

3. Батьки, законні представники самостійно обирають способи, якими забезпечують реалізацію права дітей на дошкільну освіту.

4. Органи місцевого самоврядування створюють умови для здобуття дошкільної освіти шляхом формування і розвитку мережі закладів освіти, заснування і утримання яких покладено на органи місцевого самоврядування, а також шляхом підготовки педагогічних працівників та запровадження освітніх програм для батьків, законних представників.

5. Держава здійснює контроль за доглядом, розвитком, вихованням і навчанням дітей дошкільного віку.

6. Органи місцевого самоврядування створюють умови для отримання дошкільної освіти дітьми віком від трьох років всіма дітьми, які проживають на відповідній території.

7. Органи місцевого самоврядування створюють умови для розвитку мережі закладів дошкільної освіти, які забезпечують піклування та освітній розвиток дітей до досягнення ними віку трьох років.

Стаття 11. Повна загальна середня освіта

1. Повна загальна середня освіта **передбачає завершення трьох рівнів освіти:**

початкова освіта тривалістю чотири роки, яка здобувається в початковій школі;

базова середня освіта тривалістю п'ять років, яку здобувають в основній школі;

профільна середня освіта тривалістю три роки, яку здобувають у старшій школі або професійних закладах освіти.

Держава гарантує усім громадянам та іншим особам, які перебувають в Україні на законних підставах, **право на безоплатне здобуття у державних та комунальних навчальних закладах повної загальної середньої освіти** відповідно **до стандарту повної загальної середньої освіти**.

2. **Повна загальна середня освіта в Україні є обов'язковою** і здобувається в закладах освіти, а також в інших видах і формах, визначених законодавством.

3. Результати навчання випускників по завершенні основної та старшої школи мають обов'язково підтверджуватися державною підсумковою атестацією у формі зовнішнього незалежного оцінювання, що здійснюється у порядку, визначеному законодавством.

4. **Здобуття повної загальної середньої освіти розпочинається у віці шести-семи років**. Діти, яким виповнилося сім років на початок навчального

року, мають розпочинати здобуття повної загальної середньої освіти цього навчального року.

5. **Метою початкової та базової середньої освіти** є всебічний розвиток і соціалізація дитини відповідно до її вікових особливостей, розвиток її творчого мислення, навчальних навичок, виховання особистості, засвоєння етичних норм та громадянських компетентностей, фізичний та естетичний розвиток, особистісне і соціальне самовизначення.

Наповнюваність класів у закладах базової середньої освіти державної та комунальної форми власності визначається демографічною ситуацією, але **не повинна становити менше 15 учнів**. Якщо засновником закладу базової середньої освіти комунальної форми власності встановлені нижчі нормативи – стандарти, ніж визначені цією статтею, фінансування таких закладів здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів відповідного рівня на засадах співфінансування (50 відсотків – кошти місцевих бюджетів, 50 відсотків – кошти освітньої субвенції).

6. **Профільна середня освіта** передбачає набуття та вдосконалення знань, умінь і навичок критичного та системного мислення, підготовку до свідомого життєвого вибору і самореалізації, професійної діяльності та громадянської активності, забезпечення готовності до продовження навчання на наступному рівні освіти.

Профільна середня освіта передбачає **два напрями**: **загальноосвітній та професійний.**

Загальноосвітній напрям передбачає профільне навчання на основі поєднання змісту, визначеного стандартом повної загальної середньої освіти, та поглибленого навчання окремих предметів з урахуванням здібностей та освітніх потреб учнів та орієнтацію на продовження навчання на наступному рівні освіти.

Професійний напрям передбачає орієнтовану на ринок праці профільну освіту на основі поєднання змісту, визначеного стандартом повної загальної середньої освіти, та професійно орієнтованого підходу до навчання з урахуванням здібностей і потреб учнів. Здобуття профільної середньої освіти професійних напрямів не обмежує право здобувача освіти на продовження навчання на наступному рівні освіти.

7. Здобуття профільної середньої освіти можливе шляхом навчання:

за загальноосвітніми напрямами – у закладах освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти; профільна освіта наукового (за освітніми галузями, предметами), мистецького, військового та спортивного спрямування забезпечується також мережею шкіл-інтернатів, ліцеїв-інтернатів, гімназій-інтернатів, військових ліцеїв, кадетських шкіл (корпусів), навчання в яких здійснюється за кошти державного та/або місцевих бюджетів. Для забезпечення профільної освіти можуть залучатися заклади вищої, професійної, позашкільної освіти, міжшкільні навчально-виробничі комбінати та інші заклади освіти;

за професійними напрямами – в закладах професійної освіти, які забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, зміст якої

визначено стандартом освіти, з професійною підготовкою (за професіями, спеціальностями).

Мінімальна кількість учнів у закладі профільної середньої освіти комунальної форми власності складає:

для однопрофільного ліцею - 75 учнів на однієї паралелі;

для багатопрофільного ліцею - 100 учнів на однієї паралелі.

Якщо засновником закладу профільної середньої освіти комунальної форми власності встановлені нижчі нормативи – стандарти, ніж визначені цією статтею, фінансування таких закладів здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів відповідного рівня на засадах співфінансування (50 відсотків – кошти місцевих бюджетів, 50 відсотків – кошти освітньої субвенції).

Стаття 12. Позашкільна освіта

1. **Метою позашкільної освіти** є розвиток здібностей і талантів дітей та молоді в сфері освіти, науки, культури, спорту, технічної та іншої творчості, здобуття ними первинних професійних навичок і вмінь, необхідних для подальшої самореалізації та/або професійної діяльності. Заклади позашкільної освіти забезпечують навчання, виховання, розвиток та соціалізацію особистості, розвиток здібностей і талантів дітей та молоді, здобуття ними первинних професійних навичок і вмінь, необхідних для подальшої самореалізації та професійної діяльності.

2. **Позашкільна освіта може здобуватися одночасно** із здобуттям дошкільної, повної загальної середньої та професійної освіти. Компетентності, набуті за програмами позашкільної освіти, можуть враховуватися та визнаватися на відповідному рівні освіти.

3. Здобуття позашкільної освіти забезпечується позашкільними закладами освіти різних типів, форм власності та підпорядкування, загальноосвітніми навчальними закладами, дитячими мистецькими і спортивними школами, іншими закладами освіти, сім’єю, громадськими об’єднаннями, підприємствами, установами, організаціями та іншими юридичними і фізичними особами.

4. Державні позашкільні заклади освіти створюються центральними органами виконавчої влади та фінансуються за кошти державного бюджету. Інші заклади позашкільної освіти створюються органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, іншими юридичними і фізичними особами за наявності необхідної матеріально-технічної та науково-методичної бази, педагогічних та інших працівників.

5. Засновники позашкільних закладів освіти безоплатно або на пільгових умовах можуть надавати у користування таким закладам спортивні, культурні, оздоровчі та інші об’єкти.

6. Фінансування позашкільної освіти здійснюється за кошти державного та/або місцевих бюджетів, батьків, законних представників, з інших джерел, не заборонених законодавством.

Стаття 13. Професійна (професійно-технічна) освіта

1. Професійна (професійно-технічна) освіта спрямована на формування та розвиток професійних і загальних знань, умінь та навичок, інших компетентностей, необхідних для трудової діяльності за певною професією (групою професій) чи спеціальністю, що завершується здобуттям певної освітньої та/або професійної кваліфікації.

2. Професійна (професійно-технічна) освіта здобувається на основі повної загальної середньої освіти або базової середньої освіти. Здобуття професійної (професійно-технічної) освіти на основі базової середньої освіти відбувається з одночасним здобуттям повної середньої освіти та отриманням відповідного документа про повну загальну середню освіту.

3. Заклади професійної освіти здійснюють підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації осіб за кошти державного та/або місцевих бюджетів, а також за угодами з підприємствами, установами, організаціями, окремими фізичними та/або юридичними особами.

У системі професійної освіти можуть функціонувати заклади вищої освіти, міжшкільні навчально-виробничі комбінати та інші заклади освіти.

4. Професійна (професійно-технічна) освіта включає:

первинну професійну освіту;

базову професійну освіту;

спеціалізовану професійну освіту.

5. Особа, яка здобула певну кваліфікацію професійної (професійно-технічної) освіти, може продовжити навчання на наступних рівнях освіти, у тому числі за скороченою програмою підготовки, у випадках та в порядку, визначених законодавством.

Стаття 14. Вища освіта та наукова діяльність

1. Вища освіта спрямована на здобуття високого рівня загальних, професійних (мистецьких виконавських) та наукових компетентностей, необхідних для діяльності за певною спеціальністю чи в певній галузі знань, що завершується здобуттям відповідної освітньої та/або професійної кваліфікації.

2. Порядок, умови, форми та особливості здобуття вищої освіти визначаються спеціальним законом.

3. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність закладів вищої освіти (для закладів вищої освіти мистецького спрямування – також мистецька діяльність) є невід'ємною складовою їх освітньої діяльності. Провадження закладами вищої освіти наукової діяльності є обов'язковим і здійснюється відповідно до спеціальних законів.

Стаття 15. Післядипломна освіта

1. **Післядипломна освіта** - це спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення та оновлення її знань, умінь і навичок на основі здобутої раніше вищої освіти

(спеціальності) або професійної (професійно-технічної) освіти (професії) та практичного досвіду.

2. **Післядипломна освіта включає**:

спеціалізацію - профільна спеціалізована підготовка з метою набуття особою здатності виконувати окремі завдання та обов'язки, що мають особливості в межах спеціальності;

перепідготовку - професійне навчання, спрямоване на оволодіння іншою професією працівниками, які здобули первинну професійну підготовку;

підвищення кваліфікації - підвищення рівня готовності особи до виконання її професійних завдань та обов'язків або набуття особою здатності виконувати додаткові завдання та обов'язки шляхом набуття нових знань і вмінь у межах професійної діяльності або галузі знань;

стажування - набуття особою досвіду виконання завдань та обов'язків певної професійної діяльності або галузі знань.

3. Форми післядипломної освіти:

професійне навчання працівників робітничим професіям;

асистентура-стажування;

інтернатура;

лікарська резидентура;

клінічна ординатура тощо.

4. Професійне навчання працівників робітничим професіям включає первинну професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації робітників і може здійснюватися безпосередньо у роботодавця або організовуватися на договірних умовах у закладах професійної освіти, на підприємствах, в установах, організаціях, а працівників, які за класифікацією професій належать до категорій керівників, професіоналів і фахівців, - перепідготовку, стажування, спеціалізацію та підвищення кваліфікації і може організовуватися на договірних умовах у закладах вищої освіти.

5. Асистентура-стажування проводиться в університетах, академіях, інститутах і є основною формою підготовки науково-педагогічних працівників мистецького спрямування, мистецьких виконавських кадрів.

6. Інтернатура проводиться в університетах, академіях, інститутах і є обов'язковою формою первинної спеціалізації осіб за лікарськими та провізорськими спеціальностями для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста або провізора-спеціаліста.

7. Лікарська резидентура проводиться в університетах, академіях, інститутах і є формою спеціалізації лікарів-спеціалістів за певними лікарськими спеціальностями виключно на відповідних клінічних кафедрах для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста згідно з переліком лікарських спеціальностей, затвердженим центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

8. Клінічна ординатура проводиться в університетах, академіях, інститутах, наукових установах і є формою підвищення кваліфікації

лікарів-спеціалістів, які пройшли підготовку в інтернатурі та/або резидентурі за відповідною лікарською спеціальністю.

9. Особа, яка успішно пройшла навчання за програмою післядипломної освіти, отримує відповідний документ, зразок якого затверджується засновником (засновниками) закладу освіти або уповноваженим ним (ними) органом.

10. **Післядипломна освіта здобувається в закладах післядипломної освіти або відповідних структурних підрозділах закладів вищої, професійної освіти, наукових установ у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.**

Стаття 16. Освіта дорослих як складова навчання впродовж життя

1. Освіта дорослих передбачає навчання осіб, які мають повну загальну середню освіту або перервали її здобуття, з метою особистісного розвитку та професійного зростання через набуття нових компетентностей, їх оновлення та розвиток.

Стаття 17. Освіта осіб з особливими освітніми потребами

1. Держава створює умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними освіти на усіх її рівнях з урахуванням їх індивідуальних можливостей, здібностей та інтересів.

2. Професійна підготовка або перепідготовка осіб з особливими освітніми потребами здійснюється з урахуванням медичних показань і протипоказань для наступної трудової діяльності.

3. Для навчання, професійної підготовки або перепідготовки осіб з особливими освітніми потребами застосовуються види та форми здобуття освіти, що враховують їхні індивідуальні можливості.

4. Особам з особливими освітніми потребами освіта надається нарівні з іншими особами, у тому числі шляхом створення належного кадрового, матеріально-технічного забезпечення та забезпечення доцільного пристосування, що враховує індивідуальні потреби таких осіб.

5. Виконання вимог стандартів у сфері дошкільної освіти та освітньої програми середньої освіти стосовно осіб з особливим освітніми потребами забезпечується з урахуванням їхніх нахилів, здібностей, індивідуальних психічних і фізичних можливостей та в тій формі, яка для кожної особи є найбільш адекватною та оптимальною.

Стаття 18. Інтеграція осіб з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір та інклюзивне навчання

1. Заклади освіти можуть створювати у своєму складі структурні підрозділи, спеціальні та інклюзивні групи і класи для навчання осіб з особливими освітніми потребами.

2. Заклади освіти зі спеціальними та інклюзивними групами та класами для навчання осіб з особливими освітніми потребами створюють спеціальні умови для їх освітнього процесу.

3. Особи з порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату та іншими порушеннями розвитку у закладах освіти забезпечуються додатковими засобами для навчання в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

4. Зарахування осіб з особливими освітніми потребами до структурного підрозділу, групи та класу з інклюзивною формою навчання не може порушувати права інших осіб на ефективне навчання та засвоєння освітньої програми.

5. Утримання осіб з особливими освітніми потребами у спеціальних закладах освіти здійснюється за рахунок коштів освітньої субвенції, державного та місцевих бюджетів.

6. Зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів освіти, переведення з одного типу закладу до іншого та їх відрахування проводиться у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

7. Особам з особливими освітніми потребами надається корекційно-розвиткова, логопедична та психологічна допомога у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Стаття 19. Мистецька освіта

1. Мистецька освіта – особливий вид формальної освіти, суспільно організований компонент культури, спрямований на професійну художньо-творчу самореалізацію та отримання професій у різних видах мистецтва.

2. Основними завданнями мистецької освіти є:

а) виявлення та розвиток у здобувачів освіти мистецьких здібностей;

б) формування спеціальних здібностей, естетичного досвіду і ціннісних орієнтацій у процесі активної мистецької діяльності;

в) набуття здобувачем мистецької освіти комплексу професійних, у тому числі виконавських, компетентностей;

г) підготовка фахівців для галузі культури та мистецтва.

3. Мистецька освіта здобувається на таких рівнях:

а) початкова мистецька освіта:

здобувається в спеціалізованих мистецьких закладах освіти одночасно з початковою та/або базовою середньою освітою або в дитячих мистецьких школах;

полягає в набутті здобувачем компетентностей початкового рівня в обраному виді мистецтва;

б) профільна мистецька освіта:

здобувається в спеціалізованих мистецьких школах-інтернатах одночасно з повною загальною середньою освітою на основі початкової мистецької освіти;

орієнтована на продовження навчання на наступному рівні мистецької освіти;

в) професійна мистецька освіта:

здобувається в закладах професійної мистецької освіти на основі базової середньої освіти та початкової мистецької освіти з одночасним здобуттям повної загальної середньої освіти або на основі повної загальної середньої освіти;

полягає в набутті здобувачем професійних компетентностей, необхідних для трудової діяльності за певною мистецькою спеціальністю, що завершується здобуттям освітньої кваліфікації молодшого спеціаліста та професійної кваліфікації;

г) початковий рівень (короткий цикл) вищої мистецької освіти:

здобувається на основі повної загальної середньої освіти або професійної мистецької освіти у закладах вищої освіти мистецького спрямування;

полягає в набутті здобувачем професійних компетентностей в обраному виді мистецтва ступеня молодшого бакалавра;

г) перший рівень вищої мистецької освіти:

здобувається на основі повної загальної середньої освіти або професійної мистецької освіти;

полягає в набутті здобувачем професійних компетентностей в обраному виді мистецтва ступеня бакалавра;

д) другий рівень вищої мистецької освіти:

здобувається на основі першого рівня вищої мистецької освіти;

полягає в набутті здобувачем професійних компетентностей в обраному виді мистецтва ступеня магістра;

е) третій рівень вищої мистецької освіти:

здобувається на основі другого рівня вищої мистецької освіти;

полягає в набутті здобувачем професійних компетентностей в обраному виді мистецтва на рівні доктора мистецтв, який відповідає ступеню доктора філософії;

передбачає оволодіння методологією творчої та творчо-педагогічної діяльності, здійснення самостійного мистецького проекту, здобуття практичних навичок продукування нових ідей і розв’язання теоретичних та практичних проблем.

Розділ ІІІ
ЗАКЛАДИ ОСВІТИ

Стаття 20. Статус закладів освіти

1. Організаційно-правову форму та тип закладу освіти визначає засновник згідно із законодавством.

2. Заклади освіти усіх форм власності мають рівні права і обов’язки у провадженні своєї діяльності.

3. Заклади освіти діють на підставі власних установчих документів, що затверджуються їх засновниками.

Стаття 21. Автономія закладу освіти

1. Держава гарантує академічну, організаційну, кадрову та фінансову автономію закладів освіти.

2. Обсяг автономії закладів освіти визначається спеціальними законами.

Стаття 22. Управління закладом освіти

1. Порядок управління закладами освіти визначається законодавством та установчими документами.

2. **Управління закладом освіти** в межах повноважень, визначених законами України та установчими документами закладу, **здійснюють**:

засновник;

керівник закладу;

колегіальний орган управління закладу освіти;

колегіальний орган громадського самоврядування.

Стаття 23. Повноваження засновника закладу освіти

1. Повноваження засновника (засновників) щодо управління закладом освіти визначаються цим та іншими законами України, установчими документами закладу.

2. Засновник (засновники) закладу освіти або уповноважена ним (ними) особа:

засновує, реорганізує та ліквідовує заклад освіти у порядку, визначеному законодавством;

затверджує установчі документи закладу освіти, вносить до нього зміни або затверджує нову редакцію;

укладає контракт з керівником закладу освіти, обраним (призначеним) за конкурсом у порядку, встановленому законодавством;

розриває контракт із керівником закладу освіти з підстав та у порядку, визначених законодавством;

затверджує кошторис та фінансовий звіт закладу освіти у порядку, визначеному законодавством;

здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю закладу освіти;

здійснює контроль за дотриманням установчих документів закладу освіти;

здійснює інші повноваження, передбачені законодавством і установчими документами закладу освіти.

3. Засновник (засновники) або уповноважена ним (ними) особа може (можуть) делегувати окремі свої повноваження органу управління закладом освіти.

4. При реорганізації та ліквідації закладу освіти всім здобувачам освіти має бути забезпечено можливість завершити здобуття освіти за освітньою програмою, за якою вони навчалися.

Стаття 24. Керівник закладу освіти

1. **Керівник закладу освіти здійснює поточне управління** закладом і **несе відповідальність за освітню, фінансово-господарську та іншу діяльність закладу освіти**.

2. Керівник закладу освіти **обирається чи призначається за конкурсом** з числа претендентів, які вільно володіють державною мовою і мають вищу освіту. Щодо керівників закладів освіти застосовується контрактна форма трудового договору.

3. Кваліфікаційні вимоги до керівника, порядок проведення конкурсу та призначення на посаду визначається законодавством.

Стаття 25. Колегіальний орган управлінням закладом освіти

1. Колегіальним органом управління закладом освіти є вчена або педагогічна рада.

2. Основні повноваження, порядок формування і роботи колегіальних органів управління визначаються законодавством та установчими документами закладу освіти.

Стаття 26. Громадське самоврядування закладу освіти

1. Колегіальним органом громадського самоврядування закладу освіти є загальні збори (конференція) працівників закладу освіти за участі виборних представників здобувачів освіти.

2. У закладі освіти створюються органи учнівського чи студентського самоврядування. Основні повноваження, порядок формування і роботи органів учнівського чи студентського самоврядування визначаються установчими документами закладу освіти відповідно до законодавства.

3. Основні повноваження, порядок формування і роботи органів громадського самоврядування визначаються законодавством та установчими документами закладу освіти.

Стаття 27. Громадський нагляд за діяльністю закладу освіти

1. Органами громадського нагляду є наглядові та/або піклувальні ради (для всіх закладів освіти), а також батьківські комітети (для дошкільних і загальноосвітніх закладів освіти).

2. Наглядова (піклувальна) рада закладу освіти сприяє вирішенню перспективних завдань його розвитку, залученню фінансових ресурсів для забезпечення його діяльності з основних напрямів розвитку і здійснення контролю за їх використанням, ефективній взаємодії закладу освіти з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, науковою громадськістю, громадськими організаціями, юридичними та фізичними особами.

3. Члени наглядової (піклувальної) ради мають право брати участь у роботі колегіальних органів закладу освіти з правом дорадчого голосу, вносити засновнику закладу освіти подання про відкликання керівника закладу освіти з підстав, передбачених законодавством.

4. Батьківський комітет закладу освіти утворюється з ініціативи батьків, законних представників учнів та вихованців для сприяння реалізації їх прав і законних інтересів. Члени батьківського комітету обираються на загальних зборах батьків, законних представників.

5. До складу органу громадського нагляду не можуть входити здобувачі освіти, керівники, педагогічні, науково-педагогічні та інші працівники закладу освіти.

6. Орган громадського нагляду має право:

оцінювати роботу керівника закладу освіти;

аналізувати діяльність закладу освіти та брати участь у визначенні стратегії його розвитку;

контролювати виконання кошторису закладу освіти;

сприяти залученню додаткових джерел фінансування.

Стаття 28. Відкритість і прозорість у діяльності закладу освіти

1. **Заклади освіти зобов'язані формувати відкриті та загальнодоступні ресурси з інформацією про свою діяльність та забезпечувати доступ до таких ресурсів.**

2. Заклади освіти зобов'язані забезпечувати **на своїх офіційних веб-сайтах** або на офіційних веб-сайтах своїх засновників відкритий доступ до такої **інформації** та **документів:**

установчі документи закладу освіти;

свідоцтво про державну реєстрацію;

ліцензія на здійснення освітньої діяльності;

свідоцтво про акредитацію освітніх програм;

структура закладу освіти;

освітні програми, що реалізуються в закладі освіти з переліком навчальних дисциплін, курсів, предметів, практик, що передбачені відповідною освітньою програмою;

територія обслуговування, закріплена за закладом освіти його засновником (для закладів дошкільної та середньої освіти);

визначені обсяги підготовки за рахунок різних джерел фінансування;

фактична кількість осіб, які навчаються у закладі освіти;

мова (мови) освітнього процесу;

інформація про керівника закладу освіти, його заступників і керівників структурних підрозділів, педагогічних і науково-педагогічних працівників, їхній освітній та кваліфікаційний рівень, займана посада, досвід педагогічної діяльності;

наявність вакантних посад та інформація про порядок і умови проведення конкурсу на їх заміщення;

матеріально-технічне забезпечення закладу освіти;

напрями наукової діяльності (для закладів вищої освіти);

наявність гуртожитків, інтернатів та вільних місць у них;

результати моніторингу якості освіти;

річний звіт про діяльність закладу освіти, у тому числі фінансовий звіт;

порядок надання платних освітніх послуг та їх вартість.

3. Заклади освіти державної та комунальної форми власності на своїх офіційних веб-сайтах або офіційних веб-сайтах їх засновників **оприлюднюють кошторис і звіт про надходження та використання коштів**, спрямованих на забезпечення їхньої діяльності.

Оприлюднення інформації про використання публічних коштів здійснюється у порядку, передбаченому спеціальним законом.

4. Інформація та документи, визначені у частині другій цієї статті, якщо вони не віднесені до категорії інформації з обмеженим доступом розміщуються для відкритого доступу не пізніше ніж через десять робочих днів з дня їх затвердження чи внесення змін до них, якщо інше не визначене законами України.

5. Перелік додаткової інформації, обов'язкової для оприлюднення закладами освіти, може визначатися спеціальними законами.

Стаття 29. Політична і релігійна діяльність у закладах освіти

1. Заклади освіти відокремлені від церкви (релігійних організацій), мають світський характер, окрім закладів релігійної освіти.

2. Освітній процес у закладах освіти є вільним від втручання політичних партій та релігійних організацій.

3. Керівництву закладів освіти, педагогічним, науково-педагогічним і науковим працівникам, органам державної влади та місцевого самоврядування, їх посадовим особам, іншим фізичним і юридичним особам забороняється залучати здобувачів освіти до участі в політичних акціях і релігійних заходах.

4. Керівництву закладів освіти, органам державної влади та місцевого самоврядування, їх посадовим особам, іншим фізичним і юридичних особам забороняється залучати працівників закладів освіти до участі в політичних акціях і релігійних заходах.

5. Здобувачі освіти не можуть бути обмежені у праві на здобуття освіти за їх належність чи неналежність до політичних партій, громадських об'єднань чи релігійних організацій.

Розділ IV
ОСВІТНІ ПРОГРАМИ, КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ДОКУМЕНТИ ПРО ОСВІТУ

Стаття 30. Освітня програма

1. Освітня програма містить:

вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою;

обсяг навчального навантаження;

перелік освітніх компонентів та логічну послідовність їх вивчення;

очікувані результати навчання випускника відповідно до стандартів освіти.

2. Освітні програми розробляються закладами освіти, науковими установами, юридичними та фізичними особами, які здійснюють освітню діяльність, на підставі стандартів освіти та затверджуються закладами освіти. **Заклади дошкільної та середньої освіти можуть використовувати Типові освітні програми або розробляти і затверджувати власні освітні програми, що повинні бути акредитовані у встановленому порядку.**

3. Заклад освіти у межах своєї автономії на підставі освітньої програми **розробляє навчальний план**, який включає перелік та обсяг освітніх компонентів, послідовність їх вивчення та графік освітнього процесу.

4. Освітні програми профільної середньої освіти, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти можуть бути академічного або професійного спрямування.

Освітні програми академічного спрямування передбачають отримання відповідної освітньої кваліфікації та підготовку до здобуття освіти на наступному рівні.

Освітні програми професійного спрямування передбачають здобуття особами відповідної освітньої та професійної кваліфікацій згідно з вимогами ринку праці.

Здобуття освіти за кожною із зазначених освітніх програм не обмежує особу у продовженні освіти на наступному освітньому рівні незалежно від спрямування освітньої програми.

5. **Типові освітні програми дошкільної та середньої освіти затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.**

Стаття 31. Рамки кваліфікацій

1. Національна рамка кваліфікацій – системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів, що затверджується Кабінетом Міністрів України

2. Національна рамка кваліфікацій призначена для використання органами виконавчої влади, установами та організаціями, що реалізують державну політику у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудових відносин, закладами освіти, роботодавцями, іншими юридичними та фізичними особами з метою розроблення, ідентифікації, співвіднесення, визнання, планування й розвитку кваліфікацій.

3. Національна рамка кваліфікацій впроваджується з метою введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти з урахуванням вимог ринку праці до компетентностей фахівців, забезпечення гармонізації норм законодавства у сфері освіти та соціально-трудових відносин, сприяння національному та міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні, налагодження ефективної взаємодії сфери освіти і ринку праці.

4. Галузеві рамки кваліфікацій можуть розроблятися для конкретизації опису кваліфікаційних рівнів у термінах компетентностей, що характерні для кваліфікацій певної галузі знань або виду економічної діяльності.

5. Кваліфікаційні рівні галузевих рамок кваліфікацій ставляться у відповідність до кваліфікаційних рівнів Національної рамки кваліфікацій.

6. Галузеві рамки кваліфікацій розробляються і затверджуються в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 32. Оцінювання професійних кваліфікацій

1. Національна система кваліфікацій – сукупність механізмів правового та організаційного характеру, які регулюють процеси формування освітньо-кваліфікаційних та професійно-кваліфікаційних вимог до осіб відповідно до потреб особи, суспільства та ринку праці, оцінювання кваліфікаційного рівня.

2. Присвоєння (підтвердження) професійних кваліфікацій здійснюється на добровільній основі, як правило, шляхом зовнішнього незалежного оцінювання суб'єктами, що здійснюють діяльність із оцінювання професійних кваліфікацій (в тому числі, закладами освіти).

3. Процедури присвоєння (підтвердження) кваліфікацій, а також порядок створення та діяльності і правовий статус суб'єктів, що здійснюють діяльність із оцінювання професійних кваліфікацій, у тому числі кваліфікаційних центрів, визначаються Кабінетом Міністрів України.

4. **Кваліфікаційні центри** – це уповноважені організації для оцінювання професійної кваліфікації осіб, офіційного засвідчення/визнання/підтвердження набутої особами кваліфікації (у тому числі, отриманої шляхом неформальної, інформальної освіти) та надання відповідного документа про освіту (свідоцтво, атестат, диплом, посвідчення, сертифікат) та/або документа про професійну кваліфікацію.

Стаття 33. Документи про освіту

1. Після успішного завершення навчання за типовою або акредитованою освітньою програмою здобувачі освіти, які завершують навчання на певному рівні освіти (крім вихованців дошкільних закладів освіти), отримують відповідний документ про освіту державного зразка. Зразки документів про освіту, порядок їх замовлення, виготовлення та видачі затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

2. За неакредитованою освітньою програмою заклади освіти виготовляють і видають власні документи про освіту у порядку та за зразком, що визначені колегіальним органом управління цього закладу.

3. Інформація про видані документи про освіту вноситься до Єдиного державного реєстру документів про освіту у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Розділ V
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Стаття 34. Система забезпечення якості освіти

1. **Метою розбудови та функціонування системи забезпечення якості освіти в Україні** є:

гарантування якості освіти;

формування довіри суспільства до закладів освіти;

постійне та послідовне вдосконалення (підвищення) якості освіти;

допомога закладам освіти та особам, які здійснюють освітню діяльність, у підвищенні якості освіти;

поширення кращих практик забезпечення якості освіти.

2. **Складовими системи забезпечення якості освіти** є:

система забезпечення якості у закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти);

система зовнішнього забезпечення якості освіти;

система забезпечення якості у діяльності органів управління і установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти.

3. **Система забезпечення якості на рівні закладу освіти** (внутрішня система забезпечення якості освіти) включає:

розробку закладом освіти стратегії (політики) та процедур постійного підвищення якості освіти;

створення та постійне вдосконалення системи та механізмів забезпечення академічної доброчесності;

розробку, моніторинг, періодичний перегляд та вдосконалення освітніх програм;

незалежне оцінювання здобувачів освіти на основі чітких і оприлюднених критеріїв, правил і процедур;

оцінювання якості освітньої діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників здобувачами освіти;

оцінювання якості управлінської діяльності керівників закладу освіти, діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників;

забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти, за кожною освітньою програмою;

забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти;

інші процедури та заходи, що визначаються спеціальним законом або установчими документами закладу освіти.

4. **Система зовнішнього забезпечення якості освіти включає**:

1) перелік інструментів, процедур і заходів забезпечення та підвищення якості освіти, зокрема:

стандартизацію;

ліцензування освітньої діяльності;

акредитацію освітніх програм;

зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання;

моніторинг якості освіти;

інституційний аудит;

сертифікацію педагогічних працівників;

2) визначені спеціальними законами органи і установи, що відповідають за зовнішнє незалежне оцінювання якості освіти та розвиток системи забезпечення якості, які:

приймають рішення в межах компетенції на основі чітких та оприлюднених критеріїв;

проводять періодичні перевірки систем забезпечення якості закладів освіти;

надають рекомендації щодо вдосконалення систем забезпечення якості;

звітують перед суспільством на засадах прозорості, доступності та зрозумілості.

5. Система забезпечення якості у діяльності органів і установ, що управляють процесами зовнішнього забезпечення якості освіти, включає:

розробку політики та процедур постійного підвищення якості власної діяльності;

забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації процесів і процедур;

зовнішній незалежний аудит діяльності, процесів і процедур органів і установ;

взаємні перевірки.

6. Особливості функціонування системи забезпечення якості на кожному рівні освіти визначається спеціальними законами.

Стаття 35. Академічна доброчесність

1. Академічна доброчесність – це сукупність принципів і правил поведінки учасників освітнього процесу, спрямованих на формування самостійної та відповідальної особистості, спроможної навчатися, викладати і здійснювати наукову діяльність, дотримуючись етичних та правових норм.

2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними і науково-педагогічними працівниками передбачає:

посилання на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право;

контроль за дотриманням цих вимог здобувачами освіти;

повагу до здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, незалежно від будь-яких обставин і ознак.

3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

посилання на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право.

4. За дії або бездіяльність, що призвели до порушень, передбачених цією статтею засад академічної доброчесності, педагогічні та науково-педагогічні працівники, здобувачі освіти притягуються до

відповідальності, що передбачена законодавством, установчими документами закладів освіти.

5. За порушення принципів академічної доброчесності педагогічні та науково-педагогічні працівники можуть бути притягнені до такої відповідальності:

до дисциплінарної відповідальності (догана або звільнення з роботи);

позбавлені наукового ступеня, вченого звання.

6. За порушення принципів академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої відповідальності:

повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо);

повторне проходження навчального курсу;

відрахування із закладу освіти (крім осіб, що здобувають загальну середню освіту).

7. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності встановлюється установчими документами закладів освіти.

Стаття 36. Стандарти освіти

1. Стандарт освіти визначає вимоги до освіченості здобувачів освіти та освітньої програми відповідного рівня щодо:

змісту освіти в термінах результатів навчання;

тривалості та обсягів навчання;

переліку обов'язкових компетентностей випускника;

вимоги професійних стандартів (у разі їх відсутності – кваліфікаційних характеристик).

2. Стандарти освіти розробляються Науково-методичною радою центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки для кожного рівня освіти. Стандарти освіти для професійної (професійно-технічної) та вищої освіти розробляються для кожної спеціальності та для різних ступенів підготовки.

3. Стандартом загальної середньої освіти є Національний курикулум, що цілісно представляє цінності, цілі, принципи, зміст навчання та оцінювання учнівських досягнень, а також надає опис міжпредметних тем, які зосереджуються на розвитку ключових компетентностей учнів; слугує основою для визначення навантаження учнів і розробки змісту навчальних програм та інших документів.

4. Стандарти освіти затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

5. Стандарти освіти розробляються відповідно до Національної рамки кваліфікацій та використовуються для оцінювання якості освітньої програми в процесі її акредитації.

Стаття 37. Ліцензування освітньої діяльності

1. Освітня діяльність здійснюється на підставі ліцензії, що видається органом ліцензування відповідно до законодавства.

2. Ліцензування, контроль за дотриманням ліцензійних умов та анулювання ліцензій на освітню діяльність здійснюється у порядку визначеному законодавством.

Стаття 38. Акредитація освітніх програм

1. Акредитація освітніх програм – це механізм забезпечення якості освіти, який полягає в оцінці освітніх програм на предмет відповідності стандартам освіти, спроможності закладу освіти виконати вимоги цих стандартів та досягнути заявлених у програмі результатів навчання.

2. Акредитацію освітніх програм закладів вищої освіти здійснює Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти.

3. Акредитацію освітніх програм в системі дошкільної, середньої та професійної (професійно-технічної) освіти здійснює центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти. Освітні програми у сферах позашкільної та післядипломної освіти не підлягають акредитації.

4. Освітні програми (крім типових) акредитуються в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Стаття 39. Інституційний аудит

1. Інституційний аудит – це процедура зовнішньої оцінки освітніх та управлінських процесів у закладах освіти, які забезпечують ефективну роботу та сталий розвиток закладу освіти.

2. Інституційний аудит закладів освіти здійснюють центральні органи виконавчої влади із забезпечення якості освіти (у сфері дошкільної, загальноосвітньої, позашкільної та професійної освіти), Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (у сфері вищої освіти) у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

3. **Інституційний аудит здійснюється** за рішення засновника закладу освіти, але **не рідше, ніж один раз на сім років** у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Стаття 40. Зовнішнє незалежне оцінювання

1. Зовнішнє незалежне оцінювання – оцінювання результатів навчання, здобутих на певному рівні освіти.

2. Зовнішнє незалежне оцінювання здійснюється на основі програм зовнішнього незалежного оцінювання, затверджених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Зміст програм зовнішнього незалежного оцінювання має бути доступним для ознайомлення особам, які проходитимуть таке оцінювання, на початку здобуття ними освіти відповідного рівня.

3. Зовнішнє незалежне оцінювання здійснюється на таких принципах:

валідності;

об’єктивності;

надійності;

відповідальності.

4. Процедури, форми та порядок проведення зовнішнього незалежного оцінювання визначаються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки та повинні бути оприлюднені не менше як за шість місяців до проведення зовнішнього незалежного оцінювання.

5. Зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання, які здобуті у закладах середньої освіти, здійснюється за кошти державного бюджету.

6. Зовнішнє незалежне оцінювання проводиться спеціально уповноваженою державою установою, положення про яку затверджується Кабінетом Міністрів України.

Розділ VI
УЧАСНИКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Стаття 41. Права і обов'язки здобувачів освіти

1. Держава гарантує здобувачам освіти право на:

безпечні й нешкідливі умови навчання та праці;

вільний вибір закладу освіти, виду і форми здобуття освіти;

додаткову відпустку за місцем роботи, скорочений робочий час та інші пільги, передбачені законодавством для осіб, які поєднують роботу з навчанням;

забезпечення стипендіями, гуртожитками, інтернатами в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

захист від будь-яких форм фізичного та психічного насильства, образи, недбалого і жорстокого поводження, експлуатації, включаючи сексуальні зловживання;

користування навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною, побутовою, оздоровчою інфраструктурою закладу освіти;

академічну мобільність;

навчання впродовж життя;

особисту або через своїх законних представників участь у громадському самоврядуванні та управлінні закладом освіти;

особливі умови для здобуття освіти (для осіб з особливими освітніми потребами та з соціально незахищених верств населення);

свободу наукової, науково-технічної, літературної, художньої і творчої діяльності.

2. На час виробничого навчання і практики здобувачам освіти забезпечуються робочі місця, безпечні та нешкідливі умови праці відповідно до освітніх програм та угод між закладами освіти та підприємствами, установами, організаціями, що надають місця для проходження виробничого навчання і практики. Під час проходження виробничого навчання і практики забороняється використовувати працю здобувачів освіти для цілей, не передбачених освітньою програмою.

3. Здобувачі освіти зобов'язані:

виконувати вимоги освітньої програми і навчального плану;

дбайливо ставитись до власного здоров’я і здоров’я оточуючих;

дбайливо ставитися до довкілля;

дотримуватись установчих документів та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти;

дотримуватися етичних норм, поважати права та свободи інших учасників освітнього процесу, працю і гідність педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників закладів освіти;

дотримуватися принципу академічної доброчесності.

Стаття 42. Права і обов’язки батьків, законних представників здобувачів освіти

1. Батьки, законні представники здобувачів освіти мають право:

захищати у відповідних органах управління освітою та в суді законні права та інтереси здобувачів освіти;

звертатися до органів управління освітою з питань освіти;

обирати у визначеному законодавством порядку освітню програму, вид і форму здобуття дітьми повної загальної середньої освіти;

обирати і бути обраними до органів громадського нагляду дошкільних та загальноосвітніх закладів освіти;

ознайомлюватися з освітнім процесом у порядку, передбаченому установчими документами закладу освіти;

отримувати інформацію про всі види запланованих у закладі освіти педагогічних, психологічних, медичних, соціологічних заходів, досліджень та обстежень, педагогічних експериментів;

отримувати повну інформацію про діяльність закладу освіти, результати навчання здобувачів освіти та результати оцінювання якості освіти у закладі освіти.

2. Виховання в сім’ї є першоосновою розвитку дитини як особистості. На кожного з батьків покладається однакова відповідальність за освіту і розвиток дитини.

3. Батьки, законні представники здобувачів освіти, зобов’язані:

виховувати у дітей повагу до прав, свобод та гідності людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до довкілля та історично-культурного надбання;

забезпечувати здобуття дітьми дошкільної та повної загальної середньої освіти в закладах освіти або в іншій формі в обсязі не меншому, ніж передбачено стандартами освіти;

поважати гідність дитини;

постійно дбати про фізичне і психічне здоров’я дітей, їхній інтелектуальний, творчий, культурний і моральний розвиток, сприяти та створювати належні умови для розвитку їхніх природних здібностей;

формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні та злагоді з представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій.

Стаття 43. Права та обов'язки педагогічних і науково-педагогічних працівників

1. Педагогічні та науково-педагогічні працівники **мають право** на:

академічну свободу, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі;

безоплатне користування матеріально-технічними ресурсами закладу освіти для здійснення освітньої та наукової діяльності в рамках діяльності закладу освіти;

вільний вибір освітніх програм, форм навчання, закладів освіти, установ і організацій, що здійснюють підвищення кваліфікації і перепідготовку педагогічних працівників;

доступ до інформаційних ресурсів і комунікацій, що використовуються в освітньому процесі та науковій діяльності;

захист професійної честі, гідності;

індивідуальну освітню діяльність за межами закладу освіти;

неоплачувану творчу відпустку терміном **до одного року** не частіше **одного разу на 10 років** із зарахуванням до загального і спеціального трудового стажу;

одержання службового житла;

педагогічну ініціативу;

підвищення кваліфікації, перепідготовку педагогічних працівників;

подовжену оплачувану відпустку;

розробку та впровадження авторських навчальних програм, освітніх методик і технологій;

участь у громадському самоврядуванні закладу освіти;

участь у роботі колегіальних органів управління закладом освіти.

2. Педагогічні та науково-педагогічні працівники **зобов'язані**:

забезпечити засвоєння здобувачами освіти освітніх програм на рівні обов'язкових вимог щодо змісту, рівня та обсягу освіти, сприяти розвитку їхніх здібностей;

дотримуватися педагогічної етики, поважати гідність дитини, учня, студента;

дотримуватися принципу академічної доброчесності та забезпечувати його реалізацію в освітньому та науковому процесі;

захищати дітей, молодь від будь-яких форм фізичного та психічного насильства, образи, недбалого і жорстокого поводження, експлуатації, включаючи сексуальні зловживання, та дискримінації за будь-якою ознакою;

привчати здобувачів освіти **до законослухняності**, поваги до Конституції та законів України, державного устрою та територіальної цілісності України;

постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну ерудицію.

3. Особи, які здійснюють освітню діяльність з надання дошкільної і загальної середньої освіти поза закладом освіти, зобов'язані виконувати обов'язки педагогічних працівників, передбачені цим законом.

Стаття 44. Загальні вимоги до педагогічних і науково-педагогічних працівників

1. Педагогічну діяльність у закладах освіти здійснюють педагогічні працівники, у закладах вищої освіти – педагогічні та науково-педагогічні працівники.

2. Педагогічну діяльність можуть здійснювати особи, які мають **відповідну освіту, фізичний і психічний стан, що дозволяє виконувати посадові обов'язки**.

3. Педагогічні та науково-педагогічні працівники приймаються на роботу шляхом укладання трудового договору, в тому числі у формі контракту, за результатами конкурсного відбору в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

4. Рівень освіти та додаткові кваліфікаційні вимоги, необхідні для провадження педагогічної діяльності, визначаються спеціальними законами.

Стаття 45. Державні гарантії здобувачам освіти

1. Органи місцевого самоврядування забезпечують **здобуття дошкільної та початкової освіти у закладі освіти, що територіально найближче розташований до місця проживання дитини.** У випадку неспроможності забезпечити на належному рівні діяльність такого закладу освіти відповідна територіальна громада безпосередньо або через свій представницький орган має право прийняти обґрунтоване рішення про доцільність здобуття дошкільної та початкової середньої освіти у закладі освіти поза межами населеного пункту, забезпечивши підвезення дитини до нього і у зворотному напрямку.

2. Особи, які здобувають повну загальну середню освіту, проживають у сільській місцевості й потребують підвезення до закладу освіти і у зворотному напрямку, **забезпечуються таким підвезенням за кошти державного та/або місцевих бюджетів.**

3. Особи, які здобувають профільну середню освіту у державних і комунальних закладах освіти не за місцем проживання, на період навчання забезпечуються гуртожитками у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

4. Органи місцевого самоврядування **забезпечують пільговий проїзд учнів, вихованців і студентів у громадському транспорті** у порядку та розмірах, визначених органами місцевого самоврядування, за рахунок видатків відповідних місцевих бюджетів.

5. Органи місцевого самоврядування та місцеві органи виконавчої влади забезпечують безкоштовним гарячим харчуванням:

дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну

соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», які навчаються у державних і комунальних дошкільних закладах освіти;

дітей-сиріт, позбавлених батьківського піклування та учнів 1-4 класів, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», які навчаються у державних і комунальних загальноосвітніх та професійних закладах освіти закладах освіти;

дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування які навчаються у державних і комунальних професійних закладах освіти.

6. Особи, які здобувають освіту у державних і комунальних закладах професійної (професійно-технічної) освіти, на період навчання забезпечуються гуртожитками, стипендіями, спеціальним одягом у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

7. Особи, які здобувають освіту в державних і комунальних закладах вищої освіти, на період навчання забезпечуються гуртожитками та мають право на отримання стипендії у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

8. Особам, які здобувають освіту у закладах вищої освіти та мають особливі успіхи у навчанні й науковій діяльності, надається фінансова підтримка для продовження навчання, стажування чи наукової діяльності у зарубіжних закладах вищої освіти за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та/або коштів закладу вищої освіти, в якому вони здобувають освіту. Норми і порядок надання такої фінансової підтримки визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 46. Державні гарантії педагогічним і науково-педагогічним працівникам

1. Держава забезпечує педагогічним і науково-педагогічним працівникам:

належні умови праці, відпочинку, медичне обслуговування;

оплату підвищення кваліфікації впродовж п'ятирічного циклу;

правовий, соціальний, професійний захист;

встановлення доплат до посадових окладів (ставок заробітної плати) *за педагогічні звання, наукові ступені, вчені звання та кваліфікаційні категорії;*

щомісячну виплату надбавок за вислугу років у відсотках до посадового окладу (ставки заробітної плати) залежно від стажу педагогічної роботи у розмірах, що встановлюються Кабінетом Міністрів України;

надання педагогічним працівникам **щорічної грошової винагороди** в розмірі до одного посадового окладу (ставки заробітної плати) за сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків;

виплату педагогічним і науково-педагогічним працівникам **допомоги на оздоровлення у розмірі місячного посадового окладу** (ставки заробітної плати) **при наданні щорічної відпустки**;

надання пільгових довготермінових кредитів на будівництво (реконструкцію) і придбання житла;

інших гарантій, визначених законами України.

2. У разі захворювання педагогічного чи науково-педагогічного працівника, яке унеможливлює виконання ним професійних обов'язків і обмежує можливість перебування у колективі осіб, які навчаються, або тимчасового переведення за цих чи інших обставин на іншу роботу чи проходження військової служби за призовом під час мобілізації, за ним зберігається попередній середній заробіток. У разі хвороби або каліцтва попередній середній заробіток виплачується до відновлення працездатності або встановлення інвалідності.

3. Педагогічним працівникам, які працюють **у сільській місцевості** і **селищах міського типу**, а також пенсіонерам, які раніше працювали педагогічними працівниками в цих населених пунктах і проживають у них, держава відповідно до законодавства забезпечує **безплатне користування житлом з опаленням і освітленням у межах встановлених норм**. Зазначені пільги надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Зазначені працівники мають право на **безоплатне одержання у власність земельної ділянки в межах земельної частки (паю) члена сільськогосподарського підприємства, сільськогосподарської установи** та організації, розташованих на території відповідної ради, із земель сільськогосподарського підприємства, сільськогосподарської установи та організації, що приватизуються, або земель запасу чи резервного фонду, але не більше норм безоплатної передачі земельних ділянок громадянам, встановлених законом для ведення особистого селянського господарства.

Дія абзацу другого цієї частини не поширюється на громадян, які раніше набули право на земельну частку (пай) та земельні ділянки для ведення особистого підсобного господарства чи для ведення особистого селянського господарства, крім випадків успадкування права на земельну частку (пай), земельні ділянки для ведення особистого підсобного господарства чи для ведення особистого селянського господарства відповідно до законів України.

4. За особливі трудові заслуги педагогічні та науково-педагогічні працівники можуть бути нагороджені державними нагородами, представлені до присудження державних премій України, відзначені знаками, грамотами, іншими видами морального та матеріального заохочення.

Розділ VII
ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ТА ОПЛАТА ПРАЦІ ПЕДАГОГІЧНИХ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 47. Професійний розвиток та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників

1. Професійний розвиток педагогічних і науково-педагогічних працівників передбачає постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання. Заклади освіти, в яких працюють педагогічні та науково-педагогічні працівники, сприяють їх професійному розвитку та підвищенню кваліфікації.

2. **Підвищення кваліфікації педагогічних працівників** включає в себе проходження освітньої програми, стажування, участь у сертифікаційних програмах і тренінгах. **Загальна кількість академічних годин для підвищення кваліфікації впродовж 5 років не може бути меншою 150 годин (5 кредитів).** При цьому *педагогічні працівники мають щорічно планувати певну кількість часу на підвищення своєї кваліфікації.*

3. *Вибір програми та закладу освіти, установи, організації для підвищення кваліфікації* **здійснює педагогічний працівник**.

4. Підвищення кваліфікації педагогічного працівника може оплачуватися органом управління освітою, закладом освіти, в якому він працює, педагогічним працівником, а також іншими фізичними та юридичними особами. **Підвищення кваліфікації педагогічного працівника закладу повної загальної середньої та професійної** (професійно-технічної) **освіти** в обсязі, що встановлюється частиною другою цієї статті, **оплачується за кошти державного бюджету**.

5. Порядок оплати підвищення кваліфікації педагогічного працівники затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 48. Сертифікація педагогічних працівників

1. Сертифікація проводиться **з метою** оцінювання здатності педагогічних працівників системи дошкільної, середньої та професійної (професійно-технічної) освіти здійснювати педагогічну діяльність у відповідності до професійних стандартів педагогічної діяльності. Порядок проходження сертифікації та професійні стандарти педагогічної діяльності затверджує центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.

2. **За результатами сертифікації** педагогічному працівнику **присвоюється певна кваліфікаційна категорія**.

3. **Педагогічні працівники** системи дошкільної, середньої та професійної (професійно-технічної) освіти **зобов'язані кожні п'ять років проходити сертифікацію**, за результатами якої особа **може підтвердити** раніше присвоєну **кваліфікаційну категорію або отримати іншу категорію**. Органи управління освітою та заклад освіти зобов'язані створювати умови для проходження такої сертифікації педагогічними працівниками. У разі непроходження сертифікації або виявлення за її результатами невідповідності займаній посаді може бути прийнято рішення про розірвання трудового договору з додержанням вимог законодавства про працю.

4. При сертифікації для роботи у закладах дошкільної, середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної) освіти **перевірці підлягають знання та навички зі змісту та методики навчання і знання з предмету (предметів), які викладає чи планує викладати педагогічний працівник.**

5. За результатами сертифікації особі **видається сертифікат**, **який є дійсним протягом п'яти років.**

6. Особа, яка п'ять і більше років не здійснювала педагогічну діяльність, може бути призначена на посаду педагогічного працівника лише після проходження сертифікації.

7. Заклад освіти при оголошенні конкурсу на заміщення вакантної посади встановлює вимоги до рівня кваліфікації особи.

8. Особа, яка не має вищої педагогічної освіти, для здійснення педагогічної діяльності зобов'язана пройти сертифікацію у встановленому цією статтею порядку.

Стаття 49. Робочий час педагогічних і науково-педагогічних працівників

1. **Робочий час науково-педагогічного працівника** включає **час виконання** ним *навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи*.

2. **Робочий час педагогічного працівника** включає **час виконання** ним *навчальної, методичної, організаційної роботи* та інших трудових обов'язків.

3. Обсяг та перелік видів роботи педагогічних та науково-педагогічних працівників встановлюється закладом освіти та закріплюється у трудовому договорі у межах, визначених законодавством.

4. Максимальний обсяг навчального навантаження педагогічних та науково-педагогічних працівників на одну ставку встановлюється законодавством.

5. Власник або уповноважений ним орган не має права вимагати від педагогічних та науково-педагогічних працівників виконання роботи, не обумовленої трудовим договором.

Стаття 50. Оплата праці педагогічних і науково-педагогічних працівників

1. Умови і розмір оплати праці педагогічних і науково-педагогічних працівників державних і комунальних закладів освіти встановлюються Кабінетом Міністрів України.

2. Педагогічним працівників встановлюються **надбавки за кваліфікаційні категорії:**

педагога (вчителя, вихователя) другої категорії – на 15 % від посадового окладу;

педагога (вчителя, вихователя) першої категорії – на 30 % від посадового окладу;

педагога (вчителя, вихователя) вищої категорії – на 50 % від посадового окладу.

3. Науково-педагогічним, науковим та педагогічним працівникам закладів вищої освіти встановлюються **надбавки за наукові ступені та вчені звання** відповідно до законодавства. Заклад вищої освіти може збільшувати розмір доплат за рахунок власних надходжень.

4. Керівник закладу освіти відповідно до законодавства, установчих документів та колективного договору може встановлювати педагогічним і науково-педагогічним працівникам доплати, надбавки, премії за використання в освітньому процесі іноземних мов, використання сучасних технологій в освітньому процесі, реалізацію інноваційних проектів тощо.

5. Педагогічним та науково-педагогічним працівникам за рахунок власних надходжень закладів освіти може надаватися матеріальна допомога для вирішення соціально-побутових питань.

Розділ VIII
УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ

Стаття 51. Органи управління освітою

1. До органів управління освітою належать:

Кабінет Міністрів України;

центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки;

центральні органи виконавчої влади, інші органи, установи і організації, яким підпорядковані заклади освіти;

центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти;

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти;

Верховна Рада Автономної Республіки Крим;

Рада міністрів Автономної Республіки Крим;

місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Стаття 52. Повноваження Кабінету Міністрів України

1. Кабінет Міністрів України:

1) вживає заходів щодо забезпечення конституційного права кожної особи на освіту;

2) здійснює та забезпечує проведення внутрішньої та зовнішньої політики держави у сфері освіти;

3) затверджує стратегію розвитку освіти України;

4) затверджує та виконує державні цільові програми у сфері освіти;

5) безпосередньо або через уповноважений ним орган здійснює права засновника закладів освіти державної форми власності;

6) забезпечує рівні умови розвитку закладів освіти усіх форм власності;

7) визначає порядок формування і розподілу освітньої субвенції та субвенції на підготовку робітничих кадрів між адміністративно-територіальними одиницями відповідно до цього закону;

8) визначає порядок розподілу державного фінансування професійної (професійно-технічної) освіти;

9) визначає порядок розподілу освітньої субвенції між закладами середньої освіти, що знаходяться у державній і комунальній власності;

11) затверджує державні пріоритети у підготовці фахівців, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у розрізі галузей знань;

12) затверджує перелік галузей знань та спеціальностей для підготовки фахівців у вищій та професійній (професійно-технічній) освіті;

13) затверджує перелік посад науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти

14) здійснює інші повноваження, що передбачені спеціальними законами.

Стаття 53. Повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки

1. Центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки:

1) формує та реалізує державну політику у сфері освіти і науки;

2) розробляє стратегію розвитку освіти, державні цільові програми у сфері освіти і науки;

3) здійснює нормативно-правове забезпечення функціонування системи та закладів освіти;

4) здійснює аналіз та прогнозування розвитку системи освіти;

5) готує щорічну доповідь про стан і перспективи розвитку системи освіти України, яка має бути представлена на розгляд Верховної Ради України;

6) визначає порядок і забезпечує проведення моніторингу якості освіти;

7) організовує збір та обробку освітньої статистики, забезпечує функціонування Єдиної державної електронної бази з питань освіти;

8) затверджує стандарти освіти;

9) здійснює міжнародне співробітництво у сфері освіти і науки;

10) затверджує порядок визнання здобутих в іноземних закладах освіти документів про освіту;

11) затверджує форму і зміст документів про освіту державного зразка;

12) затверджує національну шкалу оцінювання результатів навчання осіб, які навчаються у закладах освіти усіх рівнів;

13) формує пропозиції щодо обсягу освітньої субвенції, державного фінансування професійної (професійно-технічної), вищої освіти та стипендійного фонду;

14) розподіляє освітню субвенцію та державне фінансування професійної (професійно-технічної), вищої освіти та стипендійний фонд;

15) надає методичні рекомендації щодо освітньої діяльності та управління закладами освіти;

16) за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері економічного розвитку, подає на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції щодо

державних пріоритетів у підготовці фахівців, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у розрізі галузей знань;

17) розробляє та затверджує умови прийому до закладів професійної (професійно-технічної) та вищої освіти;

18) здійснює в установленому порядку ліцензування освітньої діяльності у сфері професійної (професійно-технічної) та вищої освіти;

19) формує та забезпечує функціонування системи сертифікації педагогічних кадрів, забезпечує умови для підвищення їхньої кваліфікації;

20) погоджує призначення керівників органів управління освітою і наукою обласних, міст Києва та Севастополя державних адміністрацій;

21) контролює відповідність роботи органів управління освітою державній політиці у сфері освіти та ефективність управління закладами освіти;

22) затверджує порядок проведення акредитації освітніх програм, інших заходів контролю якості освіти, визначених законами України;

23) визначає порядок створення та діяльності центрів визнання кваліфікацій (кваліфікаційних центрів), здобутих у системі неформальної та інформальної освіти;

24) здійснює повноваження засновника стосовно закладів освіти державної форми власності, що перебувають у сфері його управління;

26) затверджує положення про науково-методичну раду та на конкурсних засадах формує її склад;

27) здійснює інші повноваження, передбачені Конституцією, цим та іншими законами України.

2. Акти центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, прийняті у межах його повноважень, є обов’язковими до виконання.

Стаття 54. Повноваження центральних органів виконавчої влади, інших органів, установ і організацій, до сфери управління яких належать заклади освіти

1. Центральні органи виконавчої влади, інші органи, установи і організації, до сфери управління яких належать заклади освіти:

1) беруть участь у здійсненні освітньої політики;

2) розподіляють державне фінансування для закладів професійної освіти, що перебувають у сфері їх управління;

3) здійснюють функції засновника по відношенню до закладів, що перебувають у сфері їх управління.

Стаття 55. Повноваження місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим.

1. Обласні ради, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, міські ради міст Києва та Севастополя:

1) засновують, реорганізовують та ліквідовують заклади освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами;

2) засновують, реорганізовують та ліквідовують заклади професійної освіти комунальної форми власності;

3) здійснюють інші повноваження, передбачені спеціальними законами.

2. Обласні державні адміністрації, державні адміністрації міст Києва та Севастополя, а також Рада міністрів Автономної Республіки Крим:

1) аналізують стан розвитку освіти на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці та звітують про стан розвитку освіти перед відповідними органами місцевого самоврядування в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки;

2) забезпечують функціонування мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти та закладів освіти та піклування для осіб з особливими освітніми потребами;

3) надають ліцензію на освітню діяльність у сфері дошкільної та середньої освіти;

4) здійснюють соціальний захист працівників освіти, дітей, учнівської і студентської молоді;

5) здійснюють інші повноваження, передбачені спеціальними законами.

3. Районні ради, міські ради міст обласного значення, міст Києва та Севастополя, об’єднані територіальні громади:

1) засновують заклади початкової, базової, профільної середньої та позашкільної освіти;

2) гарантують доступність середньої освіти для всіх громадян, які проживають на відповідній території, та вживають заходів для забезпечення потреби у дошкільній освіти;

3) формують територію обслуговування закладами початкової та базової середньої освіти;

4) забезпечують доступ осіб з особливими освітніми потребами до закладів освіти державної та комунальної форми власності шляхом створення безперешкодного середовища відповідно до законодавства за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

4. Районні державні адміністрації, місцеві державні адміністрації міст Київа та Севастополя, міст обласного значення:

1) забезпечують діяльність закладів дошкільної, середньої та позашкільної освіти;

2) забезпечують та фінансують підвезення учнів закладів початкової та базової середньої освіти, які мають право на безоплатне підвезення згідно з законодавством;

3) забезпечують гуртожитками учнів закладів профільної середньої освіти, які навчаються не за місцем проживання;

4) забезпечують організацію обліку дітей дошкільного та шкільного віку;

5) контролюють дотримання норми Конституції про обов’язковість повної середньої освіти;

6) звітують перед районними радами, міськими радами міст обласного значення, міст Києва і Севастополя про якість освіти, стан і перспективи розвитку мережі закладів освіти, що знаходяться у їхньому підпорядкуванні в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

5. Міські ради міст районного значення, міст обласного значення, міст Києва та Севастополя, сільські, селищні ради, об'єднані територіальні громади засновують заклади дошкільної освіти та забезпечують їх діяльність.

Стаття 56. Повноваження центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти

1. Діяльність центрального органу виконавчої влади, що здійснює забезпечення якості освіти, координується Кабінетом Міністрів України.

2. Центральний орган виконавчої владі, що здійснює забезпечення якості освіти:

1) проводить акредитацію освітніх програм у закладах дошкільної, середньої та професійної (професійно-технічної) освіти;

2) здійснює сертифікацію педагогічних працівників;

3) здійснює інституційний аудит закладів дошкільної, середньої та професійної (професійно-технічної) освіти.

3. Керівника центрального органу виконавчої влади, що здійснює забезпечення якості освіти, призначає Кабінет Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України.

Стаття 57. Відкритість органів управління освітою

1. Інформація про процедури та результати прийняття рішень органами управління освітою підлягає обов'язковому оприлюдненню на їх офіційних веб-сайтах та в засобах масової інформації, на інформаційних стендах і в будь-який інший спосіб з дотриманням принципу конфіденційності.

2. Органи управління освітою забезпечують обов'язкове громадське обговорення проектів нормативно-правових актів, що стосуються системи освіти, та участь представників громадськості у підготовці та прийнятті цих документів.

3. Органи управління освітою, які є розпорядниками бюджетних коштів, на своїх офіційних веб-сайтах оприлюднюють кошторис і звіт про надходження та використання коштів державного та місцевого бюджетів, спрямованих на забезпечення діяльності закладів освіти, які знаходяться у їхньому підпорядкуванні.

4. Забороняється обмежувати доступ до відомостей про стан та якість освіти.

Стаття 58. Громадський нагляд у сфері освіти

1. Громадський нагляд у системі освіти здійснюється громадськими об'єднаннями, установчими документами яких передбачено діяльність у сфері освіти, професійними об'єднаннями педагогічних і

науково-педагогічних працівників, об'єднаннями здобувачів освіти, об'єднаннями батьківських комітетів та органами, до яких вони делегують своїх представників.

2. Суб'єкти громадського нагляду мають право:

1) ініціювати і брати участь у дослідженнях з питань освіти в адміністративно-територіальних одиницях та оприлюднювати результати таких досліджень;

2) подавати засновникам закладів освіти пропозиції щодо поліпшення освітньої діяльності;

3) брати участь у розробці державних і регіональних програм розвитку освіти;

4) вносити до органів виконавчої влади пропозиції щодо удосконалення змісту освіти;

5) проводити моніторинг якості підручників та інших навчальних матеріалів і оприлюднювати результати;

6) брати участь у розробці нормативно-правових актів та інших рішень, що стосуються системи освіти, та у громадському обговоренні проектів цих документів;

7) здійснювати інші заходи в сфері освіти відповідно до установчих документів.

Стаття 59. Інститут освітнього омбудсмена

1. З метою забезпечення належних умов для реалізації права на освіту в системі освіти діє освітній омбудсмен. Освітній омбудсмен у своїй діяльності керується Конституцією, законами України, а також Положенням про освітнього омбудсмена, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

2. Освітній омбудсмен є посадовою особою, на яку Кабінетом Міністрів України покладається виконання завдань щодо захисту прав в сфері освіти.

3. Освітній омбудсмен **призначається на посаду** Кабінетом Міністрів України **строком на 5 років** без права повторного переобрання.

4. Освітній омбудсмен відповідно до покладених на нього завдань має право:

1) розглядати скарги та перевіряти обставини, викладені в цих скаргах, поданих від здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, а також від педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників;

2) отримувати від закладів освіти та органів управління освітою інформацію, необхідну для виконання своїх функцій, в тому числі інформацію з обмеженим доступом;

3) за результатами проведених перевірок виносити рішення щодо обґрунтованості чи необґрунтованості скарги, і на його основі надавати рекомендації закладам освіти та органам управління освітою, повідомляти правоохоронні органи щодо виявлених фактів порушення законодавства;

4) безперешкодно у встановленому законом порядку відвідувати органи державної влади, органи місцевого самоврядування, заклади освіти всіх рівнів незалежно від форми власності, а також брати участь в установленому

порядку у засіданнях державних органів з питань, що належать до його компетенції;

5) звертатися до органів державної влади, правоохоронних органів щодо виявлених фактів порушення права людини на освіту та законодавства у сфері освіти;

6) надавати консультації здобувачам освіти, їхнім батькам, законним представникам, а також особам, які навчають;

7) представляти інтереси особи у судах.

5. Забезпечення діяльності освітнього омбудсмена здійснює служба освітнього омбудсмена, порядок діяльності якої визначається Положенням про освітнього омбудсмена.

6. Порядок, підстави та умови звернення до освітнього омбудсмена затверджується Кабінетом Міністрів України.

Розділ IX
ІНФРАСТРУКТУРА ОСВІТИ

Стаття 60. Єдина державна електронна база з питань освіти

1. У системі освіти діє Єдина державна електронна база з питань освіти – автоматизована система, метою якої є збір, верифікація, оброблення, зберігання та захист інформації щодо системи освіти.

2. Обов'язковими складовими Єдиної державної електронної бази з питань освіти є Реєстр закладів освіти, Реєстр документів про освіту та Реєстр сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання. Обсяг відомостей, що містять Реєстри, та порядок їх ведення встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

3. Уся інформація, що міститься в Єдиній державній електронній базі з питань освіти, окрім персональних даних та інформації з обмеженим доступом, є доступною у форматі відкритих даних. Особа має повний доступ до всіх відомостей про себе, внесених до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

4. Безоплатний і вільний доступ осіб до інформації, що міститься в Єдиній державній електронній базі з питань освіти, здійснюється через офіційний веб-сайт центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки.

5. Розпорядником Єдиної державної електронної бази з питань освіти є центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки.

6. Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Стаття 61. Наукове і методичне забезпечення освіти

Наукове і методичне забезпечення освіти здійснюють центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки, Національна академія наук України, Національна академія педагогічних наук України, центральні органи

виконавчої влади, яким підпорядковані заклади освіти, академічні, галузеві науково-дослідні інститути, заклади вищої та післядипломної освіти, інші науково-методичні і методичні установи у взаємодії з відповідними підприємствами, творчими спілками, асоціаціями, товариствами, громадськими фаховими організаціями.

Стаття 62. Психологічна служба та соціально-педагогічний патронат в системі освіти

1. У системі освіти діє психологічна служба. Психологічне забезпечення освітнього процесу в закладах освіти здійснюють практичні психологи.

2. Соціально-педагогічний патронат у системі освіти сприяє взаємодії закладів освіти, сім'ї і суспільства у вихованні дітей, їх адаптації до умов соціального середовища, забезпечує консультативну допомогу батькам, законним представникам. Соціально-педагогічний патронат здійснюється соціальними педагогами (працівниками).

3. За своїм статусом практичні психологи та соціальні педагоги (працівники) закладів освіти належать до педагогічних працівників.

Стаття 63. Організація медичного обслуговування у системі освіти

Організація медичного обслуговування в системі освіти забезпечується відповідно до джерел фінансування закладів освіти кожного рівня освіти, визначених законодавством, здійснюється закладами центрального органу виконавчої влади, що здійснює формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я, та іншими закладами охорони здоров'я відповідно до законодавства.

Розділ X
ЕКОНОМІКА ОСВІТИ

Стаття 64. Фінансування освіти

1. Держава забезпечує асигнування на освіту в розмірі не меншому семи

відсотків валового внутрішнього продукту за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел фінансування, не заборонених законодавством.

2. Фінансування закладів освіти та установ, організацій, підприємств системи освіти здійснюється за рахунок коштів відповідних бюджетів, державних підприємств і організацій, а також інших джерел фінансування, не заборонених законодавством, з дотриманням принципів цільового та ефективного використання коштів, публічності та прозорості у прийнятті рішень.

3. Заклади освіти відповідно до законодавства та установчих документів можуть надавати фізичним та юридичним особам платні послуги

за умови забезпечення надання належного рівня освітньої діяльності у межах, визначених стандартами освіти.

4. Держава забезпечує фінансування дошкільної, повної загальної середньої освіти в обсязі не меншому за необхідний для виконання стандарту освіти.

5. Держава здійснює фінансування дошкільної та позашкільної освіти за рахунок коштів місцевих бюджетів, а також за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством.

6. Держава здійснює фінансування повної загальної середньої освіти за рахунок коштів державного бюджету шляхом надання освітньої субвенції місцевим бюджетам, місцевого бюджету та інших джерел не заборонених законодавством.

Порядок розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами визначається формулою, в основі якої лежить кількість учнів із врахуванням таких факторів:

рівень освіти;

категорія території, на якій розташований заклад освіти;

наявність учнів (вихованців) з особливими освітніми потребами;

особливості навчання учнів (вихованців) з національних меншин;

необхідність підвезення учнів (вихованців) до закладу освіти та з нього;

інших факторів.

7. Держава здійснює фінансування професійної (професійно-технічної) освіти за рахунок коштів державного бюджету шляхом надання субвенції на підготовку робітничих кадрів, місцевих бюджетів та інших джерел не заборонених законодавством.

Порядок розподілу субвенції на підготовку робітничих кадрів між місцевими бюджетами визначається формулою, в основі якої лежить кількість учнів із врахуванням рівня освіти, професійного профілю, наявності учнів з особливими освітніми потребами та інших факторів.

8. Держава здійснює фінансування вищої освіти за рахунок коштів державного, місцевого бюджеті та інших джерел, не заборонених законодавством.

9. Держава здійснює фінансування освіти осіб з особливими освітніми потребами за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів шляхом передачі цільового обсягу коштів закладу освіти, який обрала особа з особливими освітніми потребами та її батьки, законні представники. Порядок фінансування освіти осіб з особливими освітніми потребами на кожному рівні освіти визначається спеціальними законами, а обсяг необхідних коштів для їх підготовки на кожному рівні освіти визначається Кабінетом Міністрів України.

10. Особливості фінансування освіти різних рівнів визначаються спеціальними законами. Вибір доступних джерел фінансування і способу фінансування освіти здійснюється здобувачами освіти, їхніми батьками, законними представниками, замовниками освітніх послуг.

11. Заклади освіти державної та комунальної форми власності мають рівні права на отримання бюджетного фінансування освіти у порядку, визначеному спеціальними законами.

12. Державні і комунальні заклади освіти в межах реалізації права на фінансову автономію мають право отримувати фінансування різних видів та з різних джерел, не заборонених законодавством. Державні і комунальні заклади освіти мають право самостійно розпоряджатися надходженнями від коштів, розміщених на поточних рахунках у банках державного сектору для здійснення діяльності, передбаченої установчими документами.

13. Заклади освіти і замовники освітніх послуг користуються податковими, митними та іншими пільгами згідно з законодавством.

Стаття 65. Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки

1. Правовими засадами державно-приватного партнерства у сфері освіти і науки є Конституція України, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Закон України «Про державно-приватне партнерство», цей Закон, інші закони України, а також міжнародні договори України, згода на обов’язковість яких надана Верховною Радою України.

2. Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки здійснюється на основі договорів між органами влади та приватними партнерами, які укладаються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

3. Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки може передбачати:

спільне фінансування закладів освіти, а також юридичних і фізичних осіб, які здійснюють освітню діяльність;

утворення та/або спільне фінансування і розвиток баз практичної підготовки;

утворення та/або спільне фінансування і експлуатацію інноваційних підприємств (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) на базі існуючих закладів освіти;

розробку і розвиток сучасних технологій освіти, навчання, професійно-практичну підготовку;

запровадження спільних програм фінансування підготовки фахівців тощо;

заходи щодо соціального захисту та поліпшення житлових умов працівників системи освіти.

4. Фінансування державно-приватного партнерства у сфері освіти може здійснюватися за рахунок:

фінансових ресурсів приватного партнера;

фінансових ресурсів, запозичених в установленому порядку;

коштів державного та місцевих бюджетів;

інших джерел, не заборонених законодавством.

5. Державно-приватне партнерство щодо об’єктів державної та комунальної власності здійснюється без зміни цільового призначення та форми власності цих об'єктів.

Стаття 66. Фінансово-господарська діяльність закладів освіти та установ, організацій, підприємств системи освіти

1. Заклади освіти незалежно від форми власності є неприбутковими установами.

2. Кошти закладів і установ освіти, які повністю або частково фінансуються з бюджету, одержані від здійснення або на здійснення діяльності, передбаченої їхніми установчими документами, не вважаються прибутком.

3. Додатковими джерелами фінансування закладів освіти є:

кошти, одержані за навчання, підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів відповідно до укладених договорів;

плата за надання додаткових освітніх послуг;

кошти, одержані за науково-дослідні роботи (послуги) та інші роботи, виконані закладом освіти на замовлення підприємств, установ, організацій та фізичних осіб;

доходи від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, підприємств, цехів і господарств, від надання в оренду приміщень, споруд, обладнання;

дотації з місцевих бюджетів;

дивіденди від цінних паперів;

добровільні грошові внески, матеріальні цінності, одержані від підприємств, установ, організацій, фізичних осіб;

інші джерела, не заборонені законодавством.

4. Розмір плати за весь строк навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації здобувачів освіти або за надання додаткових освітніх послуг встановлюється закладом освіти у грошовій одиниці України – гривні, з урахуванням офіційно визначеного рівня інфляції за попередній календарний рік. Для здобувачів освіти – нерезидентів України плата може встановлюватись в іноземній валюті.

5. Розмір плати за весь строк навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації здобувачів освіти або за надання додаткових освітніх послуг встановлюється у договорі, що укладається між закладом освіти та здобувачем освіти (його законними представниками), або юридичною особою, що оплачуватиме навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації здобувачів освіти або надання додаткових освітніх послуг, і не може змінюватися протягом усього строку навчання (окрім закладів професійної (професійно-технічної) та вищої освіти, які встановлюють розмір плати за навчання з урахуванням офіційно визначеного рівня інфляції за попередній календарний рік та здобувачів освіти за направленням державної служби зайнятості). Зміна розміру плати за навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації здобувачів освіти або за надання додаткових освітніх послуг у закладах освіти регулюється спеціальними законами.

6. Розмір плати за весь строк навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації здобувачів освіти або за надання додаткових освітніх послуг публікується на офіційному веб-сайті закладу освіти або його засновника.

7. Бюджетні асигнування на освіту, позабюджетні кошти та кошти, отримані закладом освіти як плата за навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації кадрів або за надання додаткових освітніх послуг, не можуть бути вилучені в дохід держави або місцевих бюджетів. Зазначені кошти знаходяться у розпорядженні закладу освіти за умови, якщо вони спрямовуються на діяльність, визначену установчими документами закладу освіти.

8. Плата за навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації здобувачів освіти або за надання додаткових освітніх послуг може вноситися за весь строк навчання, підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації здобувачів освіти або надання додаткових освітніх послуг повністю одноразово або частками - помісячно, посеместрово, щорічно.

9. Грошові кошти, матеріальні та нематеріальні активи, що надходять безкоштовно у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань юридичних і фізичних осіб, у тому числі нерезидентів, закладам і установам освіти та науки, метою діяльності яких не є одержання прибутку, для здійснення освітньої, наукової, оздоровчої, спортивної, культурної діяльності, не вважаються прибутком.

10. У разі одержання коштів з інших джерел бюджетні та галузеві асигнування закладів освіти та установ, організацій системи освіти не зменшуються.

Стаття 67. Матеріально-технічна база закладів освіти та установ, організацій, підприємств системи освіти

1. Матеріально-технічна база закладів освіти та установ, організацій, підприємств системи освіти включає будівлі, споруди, земельні ділянки, комунікації, обладнання, транспортні засоби, службове житло та інші активи. Майно закладів освіти та установ, організацій, підприємств системи освіти належить їм на правах, визначених законодавством.

2. Порядок, умови та форми набуття закладами освіти прав на землю визначається Земельним кодексом України.

3. Заклади освіти самостійно розпоряджаються надходженнями від господарської та іншої передбаченої їхніми установчими документами діяльності.

4. Основні фонди, оборотні кошти та інше майно державних закладів освіти, установ, організацій та підприємств системи освіти не підлягають вилученню, крім випадків, встановлених законами України.

5. Заклади освіти, що фінансуються з державного та місцевих бюджетів, а також підрозділи, технологічно пов’язані з освітнім процесом, не

підлягають приватизації, перепрофілюванню або використанню не за призначенням, крім випадків, встановлених законами України.

6. Майно закладів освіти державної та комунальної форм власності, яке не використовується в освітньому процесі, може бути вкладом у спільну діяльність або використане відповідно до статті 65 цього Закону.

Розділ XI
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 68. Міжнародне співробітництво у системі освіти

1. Заклади освіти, наукові, науково-виробничі установи системи освіти, органи державного управління освітою мають право укладати договори про співробітництво, встановлювати прямі зв'язки із закладами освіти, науковими установами системи освіти зарубіжних країн, міжнародними організаціями, фондами тощо відповідно до законодавства України.

2. Заклади освіти та наукові, науково-виробничі установи системи освіти, органи державної влади та органи місцевого самоврядування мають право здійснювати зовнішньоекономічну діяльність відповідно до законодавства на основі договорів, укладених ними з іноземними юридичними, фізичними особами, мати власний валютний рахунок, створювати спільні підприємства.

3. Центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки проводить роботу, пов'язану зі встановленням еквівалентності атестатів і дипломів, міжнародним визнанням навчальних курсів, кваліфікацій, вчених звань і наукових ступенів крім випадків, передбачених спеціальними законами.

4. Держава сприяє міжнародному співробітництву закладів освіти та органів управління освітою, виділяє їм відповідні валютні асигнування, звільняє від оподаткування, сплати мита і митного збору за навчальне, наукове та виробниче обладнання та приладдя, що надходять для них з-за кордону для навчальних і наукових цілей.

5. Валютні, матеріальні надходження від зовнішньоекономічної діяльності використовуються державними закладами освіти, науковими, науково-виробничими установами системи освіти для забезпечення їх власної діяльності, визначеної установчими документами згідно з законодавством.

6. Заклади освіти, педагогічні та науково-педагогічні працівники, здобувачі освіти можуть брати участь у різних проектах і програмах міжнародних організацій.

Стаття 69. Участь у міжнародних обстеженнях якості освіти

Держава з метою незалежного оцінювання якості освіти забезпечує участь у міжнародних порівняльних дослідженнях якості освіти (TIMSS, PISA, TALIS та інших).

Стаття 70. Міжнародна академічна мобільність

1. Держава створює умови для реалізації права міжнародної двосторонньої академічної мобільності; створення спільних освітніх і наукових програм з іноземними закладами освіти, науковими установами, організаціями; залучення іноземців на навчання та викладання в закладах освіти України.

2. Держава сприяє участі у програмах двостороннього та багатостороннього міжнародного обміну учнів, студентів, аспірантів, докторантів, педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників.

Розділ XII
ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності **з 1 січня 2016 року.**

2. Визнати таким, що втратив чинність з 1 січня 2016 року, Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради УРСР), 1991 р., № 34, ст. 451).

3. Навчання учнів за програмами дванадцятирічної повної загальної середньої освіти починається:

для початкової освіти – з 1 вересня 2018 року;

для базової середньої освіти – з 1 вересня 2022 року;

для профільної середньої освіти – з 1 вересня 2019 року.

4. Визнати таким, що втратив чинність з 1 січня 2016 року, Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради УРСР), 1991 р., № 34, ст. 451).

5. Кабінету Міністрів України протягом року з дня набрання чинності цим Законом:

підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом, забезпечити приведення нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом.

6. Рекомендувати засновникам закладів освіти протягом п’яти років привести установчі документи закладів освіти у відповідність із цим Законом.

7. Існуючі школи-інтернати для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, перетворюються або на дитячий будинок для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та переходять у підпорядкування центрального органу виконавчої влади у сфері соціального захисту, або на заклад середньої освіти за рішенням обласних рад, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, міських рад міст Києва та Севастополя до 31 грудня 2016 року.

8. Заклади професійної (професійно-технічної) освіти, що здійснюють навчання за освітніми програмами вищої освіти, які надають кваліфікації

молодшого спеціаліста, продовжують фінансуватися в порядку, що діє на момент прийняття цього Закону.

9. Заклади дошкільної освіти у населених пунктах, в яких немає власного бюджету або такі, де сільські та селищні ради не мають можливості забезпечувати їхню діяльність, фінансуються з районного бюджету до кінця процесу об'єднання територіальних громад.

10. Частина шоста статті 10 набирає чинності з 1 вересня 2016 року.

11. Частина третя статті 11 набирає чинності 1 вересня 2018 року.

12. **До 1 січня 2021 р. сертифікація педагогічних працівників** з подальшим присвоєнням їм кваліфікаційних категорій **є добровільною**. **Доплати**, згадані у частині другій статті 50 цього Закону, **встановлюються тільки тим педагогічним працівникам, які пройшли сертифікацію. До 1 січня 2021 року педагогічні працівники, які не бажають проходити сертифікацію, проходять атестацію** згідно із законодавством.

Здійснення доплат за кваліфікаційну категорію педагогічному працівнику, у встановлених статтею 50 цього Закону розмірах, відбувається після прийняття Кабінетом Міністрів України відповідного рішення.

13. У Законі України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 37-38, ст. 2004 із наступними змінами)

1) частину восьму статті 8 викласти у такій редакції:

«8. Положення про Єдину державну електронну базу з питань освіти затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.».

2) пункт 3 частини першої статті 18 викласти у такій редакції:

«3) здійснює інституційний аудит;»;

3) вилучити підпункт 9 пункту 5 розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення».

14. У Господарському кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 18 - 22, ст. 144 із наступними змінами) частину сьому статті 141 доповнити словами «крім випадків, встановлених законом».

15. У Законі України «Про управління об'єктами державної власності» (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 46, ст. 456 із наступними змінами) абзац перший частини дев'ятої статті 11 доповнити словами «крім випадків, встановлених законом».

16. Частину другу статті 26 Закону України «Про загальну середню освіту» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 28, ст. 230 доповнити новим абзацом другим такого змісту:

«Керівник загальноосвітнього закладу освіти (навчального закладу) призначається на посаду на підставі рішення конкурсної комісії, в яку входять представники засновника, педагогічного колективу, громадського об'єднання батьків учнів (вихованців) закладу освіти (навчального закладу), а також органу місцевого самоврядування та громадського об'єднання керівників закладів освіти (навчальних закладів) відповідної адміністративно-територіальної одиниці. До участі у роботі комісії з правом

дорадчого голосу можуть бути залучені представники інших громадських об’єднань та експерти у сфері загальної середньої освіти.».

17. Пункт 6 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» (Відомості Верховної Ради), 2015 р., № 23, ст.158) викласти у такій редакції:

«6) освітня діяльність у сфері дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти за переліком видів освітньої діяльності, визначеним Кабінетом Міністрів України, яка ліцензується з урахуванням особливостей, встановлених Законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту».

Президент України П. ПОРОШЕНКО